

Notat om tilråding av vedtak om endring av restriksjonssoneforskrift

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

Til: Seksjonssjef Kasper Løberg Tangen

Dato: 09.desember 2025

Fra: Seksjon fiskehelse og fiskevelferd

Saksnummer: 2025/249972

Saksbehandler: Dina Sæther Svenning

VEDTAK OM FASTSETTELSE AV ENDRINGSFORSKRIFT

-om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag.

Innholdet i forslaget til endringsforskrift

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd foreslår å utvide vernesonen i forskrift om restriksjonssone for ILA i Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag, etter utbrudd av ILA på lokalitet 10409 Kjerneset.

Formålet med forskrift om restriksjonssone som foreslått er å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen ILA hos fisk etter utbrudd av sykdommen i forskriftens virkeområde, se nærmere avgrensning av virkeområde i § 2.

Forskriften legger restriksjoner på aktivitet i området for å hindre videre smitte. I vernesonen er det forbud mot å sette ut og flytte akvakulturdyr. I tillegg er det tiltak rettet mot akvakulturanlegg med laksefisk, slakterier som skal slakte fisk fra vernesonen, transport av levende fisk i vernesonen og båttransport innenfor og ut av vernesonen. Mattilsynet kan også treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet som kan føre til sykdomsspredning.

I restriksjonssonens overvåkingssone er det forbud mot å flytte laksefisk så lenge vernesonen består. I tillegg til tiltak knyttet til transport og slakting av laksefisk fra overvåkingssonen, er det krav om månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Mattilsynet kan også i overvåkingssonen treffe tiltak overfor annen akvakulturrelatert virksomhet som kan føre til sykdomsspredning.

Mattilsynet kan vedta at vernesonen skal oppheves når vilkårene for det etter forskriftens § 14 er oppfylt. Forskriften oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever vernesonen, jf. forskriftens § 19 andre ledd.

Lokalitet Kjerneset ligger i vernesonen i restriksjonssoneforskrift for ILA i Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag, som ble fastsatt 16. oktober 2025.

Bakgrunn

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Dina Sæther Svenning
Tlf: 22 77 89 96
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse: Hovedkontoret,
Tilsynsavdelingen
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

www.mattilsynet.no

Mowi Seawater Norway AS og Patogen AS varslet Mattilsynet 20. november 2025 om funn forenlig med ILA på fisk ved lokalitet 10409 Kjerneset i Namsos kommune, Trøndelag fylke. Mistanken var basert på histopatologiske funn for ILA, positiv merking ved immunhistokjemisk undersøkelse mhp. ILA-virus og ILA-virus påvist ved real time RT-PCR.

Lokaliteten drives av Mowi Seawater Norway AS.

Mattilsynet stadfestet ILA-diagnosen 1. desember 2025 på bakgrunn av obduksjonsfunn og positive analyseresultater fra Veterinærinstituttet etter prøvetaking av fisk ved lokaliteten.

Utbredelse av soner

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd og tilsynsdivisjon akvakultur har med bakgrunn i anvisninger i gjeldende beredskapsplan for ILA¹, foreslått en utvidelse av vernesonen og overvåkingssonen rundt lokalitet 39537 Gyltneset for å bekjempe og overvåke sykdommen som nå er avdekket på lokalitet 10409 Kjerneset.

Som grunnlag for vernesonens utstrekning fastslår beredskapsplan for ILA at det skal ligge en vurdering av reell smitterisiko. Det skal legges avgjørende vekt på sykdomspåvisninger, dødelighet, forekomsten av ulik akvakulturvirkosomheter i området, avstandsforhold og trafikk av ulike slag mellom disse, bruk av felles landbase eller utstyr, topografiske og hydrografiske forhold i området og andre risikofaktorer som er blitt identifisert gjennom smittekartlegging eller epidemiologiske undersøkelser. Utstrekningen av en vernesone skal være minst 5 km i radius fra smittet anlegg, og som hovedregel være mellom 5-10 kilometer. Lokale forhold kan tilsi at det er nødvendig med en vernesone som er større enn 10 km for å kontrollere utbruddet.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd og tilsynsdivisjon akvakultur har i dette tilfellet vurdert at vernesonen ikke utvides med flere lokaliteter. Utstrekningen i sjø blir i sørlig retning likevel utvidet som følge av ILA-utbruddet på lokalitet Kjerneset. Utstrekningen til vernesonen er innenfor den avstandsangivelsen som vernesonen som hovedregel skal dekke.

Utsrekningen av vernesonen er ca. 9,5 km og 5,6 km langs sjøveien i henholdsvis nordlig og sørlig retning. Lokaliteten 39537 Gyltneset ligger i underkant av 5 km nord for utbruddslokaliteten Kjerneset. Sonen vil strekke seg ytterligere 5 km nordover fra dette punktet, grunnet at lokaliteten Gyltneset allerede har påvist ILA, og er del av den opprinnelige vernesonen som ble opprettet 16. oktober 2025.

Overvåkingssonens utstrekning skal fastsettes på grunnlag av epidemiologiske forhold med vekt på mulig smittekontakt, transportveier, topografiske og hydrografiske forhold i området. Overvåkingssonen skal være minst 10 km i radius fra anlegg med påvist ILA, og som hovedregel være mellom 10 og 20 km. Lokale forhold kan tilsi at det er nødvendig med en overvåkingssone som er større enn 20 km for å kontrollere utbruddet.

Overvåkingssonen utvides heller ikke med flere lokaliteter. Samtlige av lokalitetene ligger innenfor en utstrekning på 19 km sjøvei fra utbruddslokaliteten Kjerneset.

Vår vurdering samlet sett er at den gjeldende overvåkingssonen er nødvendig for å oppnå tilstrekkelig overvåking og smittekontroll.

Bruk av mal for forskrift

For å sikre forutsigbarhet og mulighet for innspill til restriksjoner som settes ved midlertidige forskrifter om sykdomsbekjempelse, benytter Mattilsynet en mal for restriksjonssoneforskrifter. Malen som benyttes ved ILA-tilfeller har tidligere vært på regulær generell høring før den ble gjort gjeldende. Ved hvert nytt utbrudd vil Mattilsynet ta utgangspunkt i malen når lokal forskrift om ILA-bekjempelse skal vedtas. Ved behov for konkrete avvik fra malen, på grunn av forhold av

¹ Mattilsynets faglige beredskapsplan for kontroll med utbrudd av infeksiøs lakseanemi (ILA).

betydning for smittebegrensning i det enkelte aktuelle tilfellet, vil dette bli særskilt opplyst og begrunnet ved fastsettelse og publisering av fastsatt forskrift.

Vurdering av konsekvenser

På grunn av nærhet i tid mellom ILA-utbruddene på lokalitetene Gyltneset og Kjølneet, og den korte avstanden mellom disse lokalitetene, anser vi det mest hensiktsmessig å endre eksisterende forskrift. Endringsforskriften medfører likevel ikke innlemmelse av flere lokaliteter enn de som allerede ligger innenfor gjeldende restriksjonssone.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd mener at forslaget til endring av restriksjonssone tar hensyn til smittefare, samtidig som det ivaretar hensynet til at utstrekningen av sonen skal være forholdsmessig og ikke unødig tyngende for oppdrettsvirksomhetene i området.

Det er i tillegg avgjørende med god overvåking og kontroll når slike alvorlige sykdomsutbrudd oppstår. Effektiv håndtering av smittsom sykdom har betydning for fortsatt markedsadgang for norsk laks.

Høring

Restriksjonssoneforskrifter i forbindelse med utbrudd av ILA må etableres raskt for å sikre at effektive smittebegrensende tiltak umiddelbart iverksettes. Med denne bakgrunn har direktør for Avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet besluttet at Mattilsynet kan unnta forskriften fra krav til høring med tre måneders (minimum seks ukers) frist for innspill jf. forvaltningslovens § 37 fjerde ledd bokstav b og instruks om utredning av statlige tiltak punkt 1-4.

Endringsforskriften som foreslås endrer i hovedsak kun vernesonens utstrekning i sjø uten å inkludere flere lokaliteter enn de som allerede ligger innenfor eksisterende restriksjonssone.

Beslutning om å unnlate høring skal treffes av direktør for Avdeling regelverk og kontroll i Mattilsynet. Beslutningen skal være skriftlig og begrunnet, og skal følge saken, slik utredningsinstruksen krever ved unntak fra kravene i instruksen, se journalpost 1 på saksnummer 2025/299745.

Tilråding

Basert på vurderingene ovenfor, tilrår seksjon fiskehelse og fiskevelferd at vedlagte forskrift om endring av forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag, fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift 16. oktober 2025 nr. 2053 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 09.12.2025 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5.mai 2004 nr.884 og forskrift 6. april 2022 nr. 632 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om melding, rapportering, overvåking, utryddelsesprogram og sykdomsfri status for bestemte dyresykdommer (dyrehelseovervåkningsforskriften) § 3, jf. forordning (EU) 2020/689 art. 58.

I

I forskrift 16. oktober 2025 nr. 2053 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag, gjøres følgende endringer:

§ 2 skal *endret* lyde:

Forskriften gjelder opprettelse av restriksjonssone bestående av vernesone og overvåkingssone i Namsos og Nærøysund kommuner i Trøndelag.

Vernesonen opprettes omkring lokalitetene 39537 Gyltneset og 10409 Kjerneset i Namsos kommune. Vernesonen inkluderer lokalitetene 39537 Gyltneset, 10409 Kjerneset og 12678 Vedøya. og avgrenses:

- *Fra nord i Folda med en 5 km radius sirkel fra lokaliteten Gyltneset fra et punkt i Storvika nord på Jøa (11,26125; 64,685048) til Nordsjøbukta på fastlandet (11,44579; 64,712861)*
- *Fra sørvest i Seierstadfjorden med en rett linje fra Engan (11,369607; 64,602939) til Biskopvika sør på Jøa (11,326265; 64,602783)*
- *Fra sørøst i Nordsundet med en rett linje fra Bonstranda (11,44728; 64,600327) til Myrvika (11,436997; 64,599348)*

Overvåkingssonen ligger utenfor vernesonen, inkluderer lokalitetene 18755 Klungset, 29356 Smineset N, 31877 Barøya og 24695 Årnes og avgrenses:

- *Fra nordvest i Folda med en 10 km radius sirkel fra lokaliteten Gyltneset fra et punkt ved Ramstad (11,20721; 64,742615) til Storsteinvika vest på Jøa (11,172955; 64,649059)*
- *Videre fra vest i Raudsunda med en rett linje fra Sandvollan vest på Jøa (11,187912; 64,636468) til Tømmervika på Otterøya (11,217381; 64,613282)*
- *Fra sørvest i Lauvøyfjorden med en rett linje fra Hammaren (11,280548; 64,565431) til Levra (11,342716; 64,562252)*
- *Fra sørøst i Svartdalsfjorden med en rett linje fra Grisin (11,499212; 64,560474) til Oldervika (11,514846; 64,567033)*

Koordinatene er angitt i desimalgrader.

Nye lokaliteter med laksefisk som kommer innenfor restriksjonssonens utstrekning, omfattes av restriksjonene som følger av forskriften.

I vedlagte kart er vernesonen merket med rødt, mens overvåkingssonen er merket med gult.

Forskriften omfatter også slakterier, tilvirkingsanlegg og notvaskerier utenfor restriksjonssonen som håndterer akvakulturdyr, produkter av akvakulturdyr og utstyr fra anlegg i vernesonen og overvåkingssonen så lenge vernesonen består. Dette leddet tas ut av forskriften når vernesonen oppheves.

Vedlegg 1 (kart) til forskriften erstattes av vedlegg 1 til denne forskriften.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 1 kart:

Kart over ILA-restriksjonssone i Namsos og Nærøysund kommuner, Trøndelag fylke

